

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam
Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In
Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo
Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt IV. De voluptate sive oblectatione sensibili, qua incipientes ineffabili
à Deo suavitate trahuntur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38621

CAPUT III.

De amore incipientium sensibili & vulnerante.

ARDENTISSIMO quidem & divino amore viam hanc supernaturalem ingredientes non tard afficiuntur, quo amoris incendio ad sentendas divitias & delicias amoris DEI erga ipsos incomprehensibiles repentinō motu excitantur. Ex hoc autem amore mira compunctione, intima contritio, ac præteriorum peccatorum dolor generatur, ut in B. Maria Magdalena, quā à Christo amoris jaculis confusa, istam ad eū pedes lacrymatum riuolus ab oculis fundens, ineffabili affectu dolore corruit. Ex compunctione mox quidam affectus amoris sive devotionis sensibilis promanat, quo animo miro modo excitatur & in ardicitad divinam bonitatem ac liberalitatem redemandam, ac ad benedicendum & gratias agendum ei, immensa sibi collata beneficia propiciens: ita ut jam sibi dulce & suave appareat, quod antea amarum & laboriosum videbatur: lenti enim intra se gratiam quamdam sensibilem, sive sapidum quedam erga DEUM & res divinas amorem, qui à doce Sapientie, quod præcipuum est inter alia Sp̄ritus sancti Dona, dimanat, per quem facile rebus omnibus creatis valefacit.

Ideò verò amor iste sensibilis gratiae nomine comprehenditur: quia quamvis à Sapientie dono promanet, profut tamē ab eo secundum inferiorem ejus gradum. Sunt enim in hoc Dono, quemadmodum superius distinximus, tres perfectiones gradus; infimus ille verò est, quando sapientia cognitio & dilectio, qua hijs Doni est proprius actus, in inferioribus animæ viis gaudatur, & à vita spirituali tyronibus experimentaliter percipitur. Gradus iste amoris, quo anima sua vocationis initio feliciter à DEO vulneratur, merito à venerabili viro Richardo de S. Victore, *Tract. de Gradib. vulner. charit.* *Amor vulnerans* appellatur, iuxta illud Canticum 2. *Vulnerata charitate ego sum. Quia amoris aculeus mentem hominis medullitus penetrat, affectumque transverbatur. Interim ut desiderii sui effectus cohibere vel disimulare omnino non valeat, desiderio ardet, servet effectu, astu, anhelat profundè ingemiscens, & longa subfuria trahens.* Hec tibi anima vulnerata certa sint signa, gemitus atque suspitia, vultus pallens atque tabescens. *Hic tanum gradus interpolationem recipit, & incurrentium negotiorum curia & sollicititudinibus cedit. Febricitantur itaq; more, qui hoc typō vexantur, nunc acris uruntur, nunc occupationum suorum occasione aliquantulum recreantur, sed iterum post modicam interpolationem astuans ardor ferventior reddit, animumque jam fractum acris incendit. & vehementius urit. Sapientia que recedens, semper seipso major rediens, paulatim animum emolit, viresque effringit atque exhaurit, donec plenè animum sibi subigat atque subternat, iugisque sui memoria totum occupet, totum impliceat, totum obligeat, ita ut hoc ei excidere, aut aliud cogitare non possit, & jam de primo gradu ad secundum transit.*

Et infra eodem Cap. loquens de eodem amore vulnerante, illum incipientibus etiam à DEO donari docet his verbis: *Hic est cibus ille coelestis, qui egressientes de Aegypto solet reficere, & per solitudinem pascer. Hoc est illud manna absconditum, quod*

nemo novit, nisi qui accipit. Haecenus Richardus.

Primus hic amoris violenti gradut à D. Bonaventura in *Tract. de Septem gradib. Contemplatione ignis*. Primo, inquit, anima ignit, signata ungitur, unita rapitur, &c. Et infra: Ignis hic est divini calor, vel amor vehementis fervor, qui contemplativi viri animam, cum se ad grandum DEUM effuderit in confusione DEI, subito eam valde perducit splendor iracundia, quamplurimum igit, & ardentes motus affectionesque accedit, malosque concernat & exsufflat, tempore inflamat, & tempore expurgat, facit, atque ipsam totam animam, relativa sponteum quoddam & pinguisimum holocaustum, divino confusione representat. Hec ille.

Soleat etiam aliquando DEUS amorem ligatum incipientibus elargiri, ut non solum vulnerati, sed & amoris vinculis ligati, tribulationum & tentationum tempestatibus concussi restituat, ut ad Aegypti ollas, consolationes humanas inquirant, redite non valeant.

CAPUT IV.

De voluptate sive oblectatione sensibili, quae incipientes ineffabili à DEO suavitate trahuntur.

Est autem hæc gratia & oblectatio sensibili, qua inferius animæ regnum, vires inquam, omnes sensitivæ, deliciatum & voluptatis quasi rivo, irrigantur, donum DEI supernaturale (quod à Sapientie, Sp̄ritus sancti dono, promanat) adjuvans hominem & inducens ad maiorem simplicius mortificationem, & ad terrahendium illum à labentium creaturarum amore, ut sic dulcedinis melle ablaetatus, rebus transitoris relatis, DEO mente & sp̄itu penitus inhabet.

Ex hac vero oblectatione & sensibili gratia, ut experti omnes clamant, spirituales delicia & voluptates incedibiles profluant, quibus galatæ repente spiritus noster tanto delectatione & interna dilectionis torrente potatur, ut se exultemus divini amoris amplexibus penitus involucrum. Richardus de S. Victore, *de Gradib. vulner. charit. præclaræ, ut sole;* istam ineffabilem diuidemus, quam anima solet in hoc primo amore gradu experiri, opime declat. In primo itaque, *in gradu*, *Sp̄ritus ille super mel dulcis intrat ad animam, & dulcedine sua inebriat eam, in tantum, ut habeat mel & lac sub lingua sua, & si sunt favae digitulis labet sua. Memoriam abundantia suavitatis erubet, qui ejusmodi sunt, & quod ex abundantia cordis vel liquatur. Hec est prima consolatio, que abrenuntiant seculo primò excipit, & in bono proposito consolat consuevit. Hec est ille dulcor spiritualis & interna suavitatis, quæ quasi modo genitos infantes semper solitare & aleare, & ad maturitatem robustum paulatim producere. In hoc itaque statu anima à Domino in soliditudinem ducitur, ibique latetur, ut interna dulcedine inebrietur.*

Unde quid de hoc statu dicatur, ubi Dominus per prophetam loquitur. (Olx 2.) Propter hoc inquit, ecce ego lactabo eam, & educabo eam in soliditudinem, & loquar ad cor ejus. Sed prius oportet Aegyptum deferere, prius oportet Mare rubrum transire, prius necesse est Aegyptios in aqua perire, prius necesse est Aegypti cibos desiccare, quād possumus hoc spirituale alimentum cibumque calistem percipere. Aegyptum

non solum corpore sed & corde deserat, mundique a-
morem penitus deponat, qui calestis illos solitudinu-
rios desiderat. Transat Rubrum mare, omnem mu-
turem & amaritudinem suadat de corde expellere,
qui satari desiderat interna dulcedine. Pruis subju-
gentur Aegyptii, pereantque mores perversi, ne dege-
nerem convivram designentur cives Angelici. Pruis
necessitate est Aegyptiacos cibos desiccare. & carnales vo-
luptates in abominationem vertere, quam experiri li-
cerat, que sunt illa interna & aeternae delicia.

Et int̄: Absque dubio, amor DEI quād plenius
omnem alium affectum vincit, sc̄i sepius tanto ubi-
ritus animum internā iucunditate reficit. Sub hoc ita-
que statu mens fugit mel de pietra, oculumque de saxo
durissimo: sub hoc statu stillabant montes dulcedi-
nem, & colles fluent lac & mel; sub hoc statu animan-
esurientem & s̄tientem sepe Dominus visitat, sepe
interna suavitate satiat, spiritusque sui dulcedine in-
ebriat. Sepe sub hoc statu Dominus descendit de celis,
sepe visitat sedentem in tenebris & umbras mortis,
sepe gloria Domini implet tabernaculum fæderis. Sic
tamen presentem suam exhibet, ut faciem suam mi-
nimè ostendat. Dulcorem suum infundit, sed decorum
seum non ostendit. Infundit suavitatem, sed non o-
fendit claritatem. Suavitatis itaque epius sentitur, sed
specie non cernitur. Adhuc nubes & caligo in circu-
tu eius, adhuc thronus eius in columna nubis, & lene
quidem & blandum admodum quod sentitur, sed nu-
bilum omnino quod cernitur: nondum namque appa-
ret in lumine, & quamvis appareat in igne, magis te-
men in igne accidente quam illuminante: accendit
namque affectum, sed nondum illuminat intellectum;
desiderium inflammat, sed intellectum non illuminat.
In hoc itaque statu anima. Dilectionem suam sentire pos-
test, sed sicut dictum est, videre non potest. Et si videt,
videt quasi in nocte, videt velut sub nube, videt de-
mique per speculum & in enigma, nondum autem
facie per faciem. Unde & dicit: (Psal. 1. 8) Illumina
faciem tuam super servum tuum. Hoc igitur ex ipso
primo dilectionis gradu agitur, ut dum mens sepe vi-
sitatur sepe reficitur, sepe inebriatur, quandoque ad
majora audenda provocetur. Hackenus Richardus,

Sanc̄us Diadochus lib. de Perfectione, cap. 69.
Soler, inquit, principio lumine suo in multo sensu, id
est, cum magna volupcie animam collustrare: pro-
cessu vero certaminis, sepe mysteria sua clam in ani-
ma divina contemplante operatur. Idem Author
Cap. 90. eadem tenetiam repetit, dicens: Igitur
spiritus sanctus incho progesus spirituialis, si virtutem
dei servide amans, amans anima ut dulcedinem di-
vinam in omni sensu & plenitudine sentiat, qua pos-
sit mens sanctorum laborum premium perfectum no-
ritia exacta cognoscere.

S. Bonaventura de Septem gradib. Contemplatio-
nis, hujusmodi suavitatem incipientium program
comparat unctioni. Vnde, inquit, est velut quidam
rosaef liquor, qui per totam animam se diffundens,
ipsam erudit, corvorat, & confortat, disponens eam
suavitatem ad veritatem luculentias suscipiens atque
pariter contemplandas. Hac calica unctio perlitus
fuerat, qui dicitur: Vixit me unctio misericordia
sue. De qua rursum dicit David: Sicut ros Hermon,
qui descendit in montem Sion. Hermon interpretatur
lumen exaltatum. Habet autem signare infinitissi-
mam leuibus bonitatem. Ros igitur montis huic descendit
in montem Sion, id est, contemplati virginitatem, ip-
sus precordia tam irrigando secundans, quam fecū-
dando irrigans, & calorem scilicet primi gradus le-
nit temperans, ne plus ardeat quam soperet. Quod
enim purificat igne concremando, hoc unctio mulcet

Thom. à Iesu Oper. Tom. II.

pinguedinem suam persuendo, ut capi facilius sit
divinorum & pulchriorum traditorum ab eternali-
ter oriente aurora ditissime emanantium. Quibus
quidem salubriter perlustrata, ita secundum Aposto-
lum doceatur de omnibus, ut negaqueam quicquam
ibidem locus ignorantis tenebris patet, ubi fulgeat
copia tan glorijs luxinis. Hac bona ventura.

De his effectibus sensibilis gratia pulchre lo-
quuntur Harpini lib. 3. cap. 12. Mytlica Theologia. Alii ep̄os
ubi sic ait: Secundus gradus istius coniunctionis per-
sistit in voluptate spiritualium deliciarum quarum
suavitate gustata, repente eorū & omnes sensitiva po-
tentia tanto torrente interne voluptatis potantur, ut
se spiritus amans astineret divini amoris amplexibus
penitus involutum. Quia deliciae cuncti mundi volu-
ptatis sunt maiores, etiamque omnes una capere pos-
set creatura. In cuius voluptatis infusione DEUS per
dona sua cordis affectu pariter illatur, tanta suau-
itate saporem & iucunditatu consolationem secum
ferens, ut cor ipsum voluptate dulcisima faciat in-
trinsecus exundare. Cordis etiam tam ingens causat
prosternit, quid se homo praeterberate leticit nequeat
contemere. Nec mirum, cum ebrietatem parturias phi-
ritalem.

Hujus mirabilis dulcedinis, incipientibus a
DEO liberalissime infuso, causam non erit diffi-
cile invente: procedit enim, tamquam ex fonte, ex
abundantioti gratia sensibili a DEO mutationem
vitæ inchoantibus communicante. Hujus gratia
mediante virtute ab illa proficiente, sibi DEUS
mirabiliter temperatque furorem nostrorum ap-
petituum, ut nequeant rationi prævalece, nec eam
ad tempus ullo modo turbare, venenoisque il-
los affectum nostrorum serpentes sic quodam
modo incantat, ut viventes & integræ intra na-
xiam nostram permaneant, nec tamen illam intro-
xicant, illicive officeret nullatenus possint, ut prius fa-
ciebant.

Idipsum indicavit Ieremia cap. 11. dicens: Et dele-
bitur insans ab ubere super foramine apertu. In-
fans ab ubere ille dicitur, qui DEO primum leti-
tiae inchoat, cui adhuc lacte oportet, donec ad-
olecat. Delectantur itaque spirituales tyrones su-
per foramini apertis, & quod videant se in me-
dio spiritualium serpentum vivere, & tamen vic-
tute divine gratia non percipere ab illis aliquod
mortale documentum peccatis consentiendo.
Ptenitudo enim gratia, quam DEUS in hanc ter-
ram dilexerat, incaecat hos serpentes cum in-
modum, ut non possint filii DEI nocere.

Nascitur præterea hec spiritualis suavitatis ex
magnitudine letitiae & consolationum spiritua-
lium, quibus novelli in suis inititiis fruuntur. Hæc
enim abundantia spiritualis adeo sūmum omnium
desideriorum extinguit, ut postea facilissime vin-
cant, & a se projiciant omnes alios affectus pe-
grinos. Invento vero hoc bonorum omnium
fonte, perit exempli gustus ille molestas omnium
aliorum oblationum: quia jam potau & re-
creau aqua divine gratia, (de qua dicit Salvator
Iordan. 4. Qui bibit ex aqua quam ego dabo, non sicut
in eternum) facile faltidum oves mundi de-
cbras. Cum itaque jam vas cordis nostri plenum est
coelestis illius liquidis suavitate, nulla amplius
tubet cupiditas, nec locus desiderandi bona fra-
gilis vita hojus.

Hinc est quod juniores Ascetae lapè magis ex-
hilarantur sensibilitate (si sic dicere licet) in ora-
tione, meditatione, silencio, lectio, & similibus
exercitiis, quam in conviviis, in jocis, in ve-

V na-

nationibus, aliisque mundi hujus conversationibus aut voluptibus essent factuti: omnia enim illa jam oderunt, cruciatusque est illorum membris, adeo ut ipsa caro nunc abhorreat ab illo, quod prius amabat, gustumque & delectationem inveniat in eo quod prius fastidiebat.

C A P V T . V .

*De aliis effectibus letitia & oblationis,
quos sensibilis gratia etsam incor-
pore soleat efficere.*

SANCTUS Bonaventura Procesus 7. Relig. cap. 15. Exacted explicat effectus variis divinis iucunditatis & suavitatis, quos incipiunt in anima in hac via experient, dicens: *Circa hunc contemplationis excessum sunt diverse devotionum species, ut jubilus, ebrietas spiritus, spiritu illius jucunditas, loqueta, que expertis & vacantibus explananda relinquuntur. Aliqua tamen breviter tangunt gloriam. Et qui a jubilus usum non habet a Scriptura, videatur quod jubilus sit quoddam spirituale gaudium, cordi repente ex aliqua devota cogitatione vel colloctione insatum, quod rotum cor concutit ex sua vehementia. Quoddam tremore commovet, & detectabiliter cruciat; quia amoris gaudii consolatur: sed ex impetu fortitudinis corpus debilitatur, & aliquando per risum, aliquando per quosdam clamores, aliquando per alios gestus & singulis quasi evapando erumpit, non valens se intra se tacitus contineat: Gregor. iubilum namque dicimus, quando ineffabile gaudium mens concepit, quod nec abscondi potest, nec sermonibus aperire, & tamen quibusdam motibus proditum, quamvis nullis proprietatis aperitur.*

Vnde Psalmus 88. dicit: *Beatus populus qui fecit iubilationem. Non ait, Qui dicit, sed, Qui fecit: quia sciri quidem iubilatio potest, sed dictu exprimi non vult. Ebrietas spiritus dici potest qualibet amoris & gaudii devotionis, ex qua quasi ex vino fortitudine servor spiritus sancti sic exhibilaretur, quod se intra se cohoberet non vult. Vnde Apololi, *Spiritus sancti servos efficiens, musto pleni dicebantur. Et Iob (c. 32.) ait: En venter meus, quasi mustum absque spiritu aculo, quod lagunculas novas diseruptum. Novas dicit, non veteres; vel quia veteribus cordibus non infunditur talis devotionis, sed novis, id est, in novitate vita ambulantibus. Vel novas dicit, proper fortitudinem spiritus, que si novas diseruptum, quia in magis reveres, id est, fragilia corda & infirma. Vel novas dicit, quia talis servor spiritus novus & nondum exercitatus mentibus nuper infusus minus vult se cohoberet, quin erumpat per insitatos geminos, vel voces, vel singulis. Sic novum vimum in vase ebullit, quod invertetur atque scit.**

Quandoque etiam corpus quasi obregescit, & membra inabilitas & inflexibilitas sunt ex subita servore & suavitatu influentia. Et hoc potest esse, quia spiritus omnes dissidentur corde inflammatu, quia extensio nervorum, & obstrusio viarum spiritualium, membra amittunt habilitatem officiorum suorum, ut lingua loquela, manus operationum, pedes & cura gradienti, quousque servor iterum remittatur, & vis spirituum aperte fiant, ut prius. Nec mirum, si hec divine affectiones possint efficere, quia cum virtus fortior est, cum etiam humanae affectiones hoc interdum valeant, ut subitus terror, & subita ac immoderata latitia, & subitus dolor, & odium immensum, & immoderatus amor. Sicut sepe compertum est, in ecstasi,

vel stuporem, vel phrenesim ex huiusmodi raptae forvere esse, & membra in rigorem vel tremorem versa, vel etiam in febres ex vehementi molesta incidere.

Quod etiam mirum, si ex magna spiritu bilaturate, quam Spiritus sanctus infundit cordi, aliquando erumpit in aliqua aperta hilaritate indicia & vel si quandoque singulariter & affectibus aperta imprae non valeat, & huic interna devotione motu abscondere; cum videamus sapientiam stulta levitatem arsum & insolentibus cunctis non posse se cohoberet, atque ubi pudor humanus imperat disciplinam. Et aliquando ex humana tristitia, oberto fetu, non posset homo subiungi (quamvis libenter faciat) impetrare? Canticum scriptum sit: *Deus noster ignis consenserit: Deus charitas est: quid mirum, se servor divina charitatis cordi infusus totum bonum commovet: Situs si vitro fragili, & si vase frustis infundit, expeditum, vel ignem ardenter infundit, trepidatione fragorem concutit. Cot namque divini amoris gaudio vel diritionis desiderio inflammatur, infidelatur & extenditur, & quasi intra angusti amplexu se capere non sufficiens quodammodo erumpere conatur, nisi flamma, quam intu patitur foras eructat, & ardoris suis refrigerum qualecumque inventum evaperet. Quod si non potest, vel ex humano pudore non audet, & mirabiliter in semetipso cruciat, & corpora valde ex talibus mortuis debilitatur; quia virtus divina dulcedine intolerabiliter ex imbecillitate terribilis corporis fecit si ignem intro immittat. Unde legamus, Sanctorum ex divinis visitationibus & revelationibus corruisse. Ita D. Bonaventura.*

Henricus Harpadius lib. 2. Mystic. Theol. cap. 45. dum docet effectus, quos DEUS, media hac voluptatis infusione anima illiplures, in ea tanta vita operatur, ut ipsam meliusa faciat prouidit exandare, homoque le contineat nequeat, quin voluptas illa erumpat, adducit aliqua exempla, quibus explicat ebrietatem istam spiritualiem, & qua devozione anima abstinat, dicens: *Rapere inde oritur spiritu alius ebrietas, de qua Dominus ager in Cantico dicit: Bibite amici, & inebriamini charissimi. Sed ista est adhuc grossa ebrietas, tamquam frustis effet ebrios a vino, quod non est aqua vobis. Scindunt verum, quod spiritu alius corripi est ubertate effectus saporis & interne voluptatis in corde recepti, quia cor ipsum posse exoptare, & diligere, quia humanum cor tanto stimulo divini amoris & desiderio divinae fruitionis tam via de inflammatione, aperiatur arterio & membris in seipso in tantum dilatatur, ut sibi appareat pectus nimis parvum fieri, sequitur in angustatum, ut necesse sit ubertatem spiritus cum violenti ardore exasperare: flammam etiam amoris magna abundantia voluptatis confortat, cogitat figura exterioribus manifestare, velit nolit, quia sua violentia impetuositate commoveret totum bonum; quemadmodum apostoli dicit: *Spiritu sancto videbantur cori esse muscos: quia ejusmodi servor, infusus cordibus memportu & inexercitatu, in primis non potest coepit, qui erumpit insuetis gestibus, quos foris ostendit. Sicut rimum novum recenter infusum vase, obiret necesse habet, quod tamen postmodum non ebullat, sed ab omnoperatione vel servore quiescit: sic etiam ista superadans gratia erumpit foras in gestibus exterioribus variis modis: in quibusdam per cantus a divina & jubilationem, in aliis, copiosis lacrymis & geminitibus aliis, diversis infusis vocibus aut sonis quos edant. Sicut Frater Massenus, qui in sua iubilatione aliud non loquebatur nisi uero. Alii mēbris omnibus tremunt, aut quibusdam mēbris adeo inquieti sunt, ut cogantur currere, quemad-**